

บทบรรณาธิการ

คำถาม ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและยกคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลโดยถือว่าไม่มีพยานมาไต่สวน การอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล การอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดี จะต้องอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๗๙-๖๔๘๐/๒๕๕๕ ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ เนื่องจากศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เลื่อนคดีถือว่าจำเลยที่ ๒ ไม่มีพยานมาไต่สวน และในส่วนของจำเลยที่ ๓ ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วเชื่อว่าจำเลยที่ ๓ ยังพอมีทรัพย์สินที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ จึงไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์เช่นนี้ เท่ากับศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคำร้องของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ แล้วว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ใช่ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ จึงไม่อาจใช้สิทธิดังกล่าวได้ ซึ่งจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จะต้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่มิคำสั่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๕๖/๑ วรรคท้าย แต่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาชั้นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเกินกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงอุทธรณ์ในข้อที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เลื่อนคดีเพียงอย่างเดียว โดยขอให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เลื่อนคดีเพื่อดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต่อไป ดังนั้น คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์จึงยุติไปตามคำสั่งของศาลชั้นต้น คดีจึงไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาว่าสมควรอนุญาตให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เลื่อนคดีเพื่อทำการไต่สวนพยานหลักฐานจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต่อไปหรือไม่

คำถาม ต่างฝ่ายต่างยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอต่อศาล ซึ่งคดีมีประเด็นอย่างเดียวกัน หากศาลคดีใดคดีหนึ่งได้วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดีแล้วจะมีผลถึงอีกคดีหนึ่งหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๓๖๙/๒๕๕๕ คดีก่อนบริษัท พ. และบริษัท ร. เป็นโจทก์ฟ้องผู้ร้องกับพวกเป็นจำเลยขอให้ขับไล่ผู้ร้องกับพวกออกจากที่ดินพิพาทอันเป็น

ที่ดินส่วนหนึ่งของที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๕๐๕ ของบริษัท พ. และบริษัท ร. ผู้ร้องให้การในคดีนั้นว่า ที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินของผู้ร้องตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) เลขที่ ๑๑๔ แต่หากเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๕๐๕ ผู้ร้องก็ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองแล้ว ระหว่างพิจารณาคดีดังกล่าวผู้ร้องสละประเด็นเรื่องการครอบครอง ศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินพิพาทอยู่ในเขตที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๕๐๕ และพิพากษาขับไล่ผู้ร้องกับพวกออกจากที่ดินพิพาท ส่วนคดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ คดีจึงมีประเด็นเป็นอย่างเดียวกันกับคดีก่อนว่าที่ดินพิพาทเป็นของบริษัท พ. และบริษัท ร. หรือของผู้ร้อง คำพิพากษาในคดีก่อนยอมผูกพันผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความในคดีนี้ด้วย จนถึงวันที่คำพิพากษาในคดีก่อนถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องขอเป็นคดีนี้อีก จึงเป็นการขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นที่ได้วินิจฉัยไปแล้ว เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔

คำพิพากษานี้ว่า ๕๕๐๗/๒๕๕๕ ข้อเท็จจริงตามคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๒๖๙/๒๕๕๐ เป็นเรื่องที่จำเลยฟ้องโจทก์ อ้างว่าจำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๐๕๘ โจทก์บุกรุกที่ดินดังกล่าวบางส่วน ขอให้บังคับโจทก์และบริวารออกจากที่ดินพิพาท โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์โดยการครอบครองปรปักษ์ ส่วนคดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ครอบครองที่ดินบางส่วน ของที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๐๕๘ โดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันกว่า ๑๐ ปี ขอให้พิพากษาว่าที่ดินดังกล่าวเป็นของโจทก์โดยการครอบครองปรปักษ์ จำเลยให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย เช่นนี้ มูลคดีทั้งสองคดีจึงมีประเด็นข้อพิพาทอย่างเดียวกันว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์หรือของจำเลย เมื่อโจทก์จำเลยเป็นคู่ความเดียวกันและศาลชั้นต้นในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๒๖๙/๒๕๕๐ ได้วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดีไปแล้ว ฟ้องโจทก์ในคดีนี้จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง

คำถาม บุคคลที่ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีก่อน แต่ในคดีมีการพิจารณาถึงตัวบุคคลดังกล่าวแล้วในประเด็นที่มีข้อพิพาทอย่างเดียวกับคดีหลัง จะถือเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษานี้ว่าวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษานี้ว่า ๖๙๗๗/๒๕๕๕ ในคดีก่อนจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๕ ฟ้องขับไล่โจทก์ให้ออกจากที่ดินพิพาท และในคดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าที่ดินพิพาทเป็น

ของโจทก์ ซึ่งทั้งในคดีก่อนและคดีนี้จะต้องวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันว่า โจทก์ หรือจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ใครมีสิทธิในที่ดินพิพาทดังกล่าวกัน แม้ในคดีก่อนจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๕ เท่านั้นที่ฟ้องขับไล่โจทก์ แต่การต่อสู้คดีโจทก์ก็นำสืบถึงจำเลยที่ ๑ ว่าบิดาของจำเลยที่ ๑ นำที่ดินพิพาทไปออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) ทับที่ดินโจทก์ จำเลยที่ ๑ ครอบครอง ต่อจากบิดาและตกเป็นทรัพย์มรดกแก่จำเลยที่ ๑ จากนั้นจำเลยที่ ๑ ได้โอนขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งการจะขับไล่โจทก์ออกจากที่ดินพิพาทได้ ก็ต้องพิจารณาถึงการที่จำเลยที่ ๑ ได้ที่ดินพิพาทมาโดยชอบหรือไม่ ตลอดจนการขายต่อให้แก่จำเลยที่ ๒ การจดทะเบียนจำนองของจำเลยที่ ๒ รวมถึงการบังคับจำนองขายทอดตลาดและธนาคาร ก. เป็นผู้ซื้อได้แล้วขายต่อให้แก่จำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๕ นั้นสุจริตหรือไม่ ซึ่งทางนำสืบต่อสู้ของโจทก์ในคดีก่อนก็มีข้อเท็จจริงที่ตรงกับฟ้องของโจทก์ในคดีนี้ แม้ในคดีก่อนจะมีเพียงจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๕ ที่ฟ้องขับไล่โจทก์แต่ก็มีการพิจารณาถึงจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ แล้วในประเด็นที่มีข้อพิพาทอย่างเดียวกัน ต่อมาโจทก์อ้างเหตุอย่างเดียวกันมาฟ้องจำเลยทั้งห้าในคดีนี้อีก เมื่อศาลในคดีก่อนมีคำพิพากษาแล้ว ย่อมเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำกับคดีก่อนตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง

คำถาม คดีที่โจทก์ฟ้อง จำเลยยื่นคำให้การ หากศาลพิพากษาให้จำเลยแพ้คดี จำเลยจะขอให้พิจารณาคดีใหม่ อ้างข้อบกพร่องของทนายจำเลยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๑๒/๒๕๕๕ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าภายหลังจากโจทก์ฟ้องคดีและจำเลยได้รับหมายเรียกให้ยื่นคำให้การแล้ว จำเลยได้ยื่นคำให้การภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์และจำเลยจนคดีเสร็จการพิจารณา เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาถึงที่สุดที่ให้จำเลยเป็นฝ่ายแพ้คดี จึงไม่ใช่วินิจฉัยที่ศาลมีคำพิพากษาให้คู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาแพ้คดีในประเด็นที่พิพาทที่จะขอพิจารณาคดีใหม่ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๐๗ (เดิม) (มาตรา ๑๙๙ ตร., ๒๐๗) แต่เป็นกรณีที่ศาลได้พิพากษาชี้ขาดไปตามพยานหลักฐานของโจทก์และจำเลย จำเลยจึงไม่อาจขอพิจารณาคดีใหม่ได้

คำถาม ฟ้องขอให้ชำระเงินค้ำประกันตามกฎหมายสมควรได้ โดยอ้างว่า จำเลยเรียกเอาหลักประกันการปฏิบัติผิดสัญญาจากธนาคารซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันโจทก์และธนาคารจ่ายเงินให้ไปแล้วหักเงินจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ชำระหนี้ดังกล่าวจะถือว่ามูลคดีเกิดขึ้นที่ใด

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๙๘-๓๙๙/๒๕๕๕ ป.วิ.พ. มาตรา ๔ (๑) บัญญัติว่า คำฟ้องให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล ไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่ และคำว่า "มูลคดีเกิด" หมายถึง เหตุอันเป็นที่มาแห่งการโต้แย้งสิทธิอันจะทำให้โจทก์มีอำนาจฟ้อง โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชำระเงินคืนแก่โจทก์ด้วยเหตุผลสมควรได้ โดยข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา คือ การที่จำเลยทั้งสองเรียกเอาหลักประกันการปฏิบัติผิดสัญญาจากธนาคาร ส. ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันโจทก์ และธนาคารจ่ายเงินให้จำเลยทั้งสองไปโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ แล้วธนาคารใช้สิทธิไล่เบี้ยหักเงินจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ชำระหนี้ดังกล่าว ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเช่นนี้ ย่อมเห็นได้ว่าเหตุอันเป็นที่มาแห่งการโต้แย้งสิทธิที่ทำให้โจทก์มีอำนาจฟ้องเกิดขึ้น ณ ที่ทำการของธนาคาร ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการจ่ายเงินให้จำเลยทั้งสองแล้วหักเงินในบัญชีเงินฝากของโจทก์ เมื่อธนาคาร ส. มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น โจทก์จึงมีอำนาจเสนอคำฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว

จำเลยที่ ๒ เป็นคู่ความเฉพาะสำนวนแรก การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความสำนวนละ ๔,๐๐๐ บาท จึงไม่ถูกต้อง

คำถาม ที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งว่าผู้ร้องมีสิทธิครอบครอง และให้เจ้าหน้าที่จดทะเบียนการได้มาให้แก่ผู้ร้องได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๗๗๔๓/๒๕๕๕ บุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาลตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕ นั้น ต้องเป็นกรณีจำเป็นจะต้องมาร้องขอต่อศาลเพื่อให้ได้รับความรับรองหรือคุ้มครองตามสิทธิของตนที่มีอยู่โดยจะต้องมีกฎหมายระบุไว้แน่ชัดว่าให้กระทำได้ แต่กรณีตามคำร้องขอของผู้ร้องมิใช่เป็นการขอให้ศาลมีคำสั่งแสดงว่าผู้ร้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒ เนื่องจากที่ดินตามคำร้องขอเป็นที่ดินที่ยังไม่มีโฉนดคงมีแต่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) เท่านั้น ซึ่งไม่มีกฎหมายสนับสนุนให้ผู้ร้องใช้สิทธิทางศาลโดยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแต่ฝ่ายเดียวได้ หากผู้ร้องเห็นว่าผู้ร้องมีสิทธิครอบครองในที่ดินและถูกบุคคลใดโต้แย้งสิทธิประการใดก็ชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลโดยทำเป็นคำฟ้องอันเป็นคดีมีข้อพิพาท หาใช่เสนอคดีโดยทำเป็นคำร้องขออันเป็นคดีไม่มีข้อพิพาทไม่

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ

เกรียงชัย เตரியมสอเบเนติ ภาค ๒ @ลอร์สยาม ดอทคอม

<https://www.facebook.com/groups/lawsiam>